

Església de Santa Creu del Mujal

Navàs

Ubicació

Comarca: Bages
Lloc/Adreça: El Mujal, carrer de Baix.
Emplaçament Carretera o pista forestal de Navàs al Mujal i Castelladral. A 1 km de Navàs.
Alçada: 371

Coordenades:

Latitud: 41.89045
Longitud: 1.85406
UTM Est (X): 404933
UTM Nord (Y): 4638248

Classificació

Número de fitxa 08141 - 372
Àmbit: Patrimoni immoble
Tipologia Edifici
Estil / època: Medieval Romànic Gòtic Modern Barroc Contemporani
Segle XIII-XX
Estat de conservació Bo
Protecció Legal
Tipus de protecció: BCIL
Observacions protecció: Pla Especial Urbanístic de Protecció del patrimoni i catàleg de béns arquitectònics, històrics i ambientals de Navàs (Bages), 2018, amb el núm. 02.01.EA. Nivell 2. Conservació. Nivell 6. AEA. Núm. registre BCIL: 13932-I. Publicació DOGC: 29/04/2019
Data aprovació: dc., 20/02/2019 - 12:00
Número inventari IPA 16860
Generalitat i altres inventaris
Accés Fàcil

Ús actual:	Religió
Titularitat	Privada
Titular:	5084104DG0358S0001GE
Fitxes associades:	
El Mujal (poble)	
Rectoria del Mujal	
Autoria de la fitxa	Jordi Piñero Subirana
Data de registre de la fitxa:	dc., 14/07/2021 - 12:22

Descripció

Església parroquial del Mujal, situada a la part baixa del poble, en el sector on hi ha les cases més antigues i junt a l'antic Camí Saliner (actual carretera). La construcció originària correspon al romànic tardà (segle XIII) però d'aquesta època només se'n conserva el portal. La resta s'ha anat ampliant i reformant en diferents èpoques: segles XIV-XV, segle XVII i mitjans del XIX.

És un temple d'una sola nau orientat amb la capçalera a llevant, i adopta una planta de creu llatina, amb la capella corresponent al braç nord força més llarga. Per la part de ponent l'església queda adossada a l'edifici de la Rectoria. A la façana de migdia hi trobem el portal, de factura força simple. Consta de dos arcs adovellats de mig punt en degradació, emmarcats exteriorment per una arquivolta motllurada a manera de guardapols que arrenca d'una imposta senzilla situada a la base de l'arc exterior. És l'únic element visible de l'obra primitiva, possiblement d'origen romànic.

Exteriorment, és una construcció austera que no presenta elements d'especial interès. El campanar, de planta quadrada i integrat en el mateix cos de la nau, es va construir el 1854, tal com assenyala una inscripció que hi ha esculpida a la mateixa façana. A l'angle sud-est hi ha adossat un petit cos modern corresponent a la sagristia.

A l'interior la nau és coberta amb voltes d'aresta corresponents a un gòtic tardà. L'altar major conserva part d'un interessant retaule barroc (de mitjans de segle XVII), format per un frontispici d'ordre mixt amb una decoració sobre guix on hi trobem representats en medallons ovals les virtuts teològiques de la Fe (una figura femenina amb els ulls embenats i l'atribut d'un calze) i l'Esperança (amb l'atribut d'una àncora). A la dècada de 1950 s'hi va fer una obertura perquè el capellà pogués dir la missa des de l'altre costat i de cara als feligresos. Al costat nord de la nau hi ha la capella dedicada al Roser, presidida per una imatge moderna, mentre que la capella oposada, més curta, és dedicada a Sant Pere. Fins no fa gaire als peus de la nau hi havia el cor, que fou suprimit en la recent restauració, i també hi havia una trona o púlpit.

Observacions:

Placa amb inscripció a la façana del campanar: "Jaume Vall feu alsar lo campanar ab conveni del Rt. Sr. R or. y altres particulars. Añy 1854".

En els darrers anys s'hi ha fet diverses obres de restauració. Se'n van fer el 1994; el 2011 es va fer un repàs de la teulada per arranjar problemes d'humitats; l'any 2012 es van fer obres de millora interior en esquerdes, fissures, pintat i millora d'instal·lacions elèctriques. També es va eliminar el cor que hi havia als peus de la nau.

A la placeta davant del portal hi havia l'antic cementiri. Quan pels volts de l'any 2000 es va asfaltar la carretera cap a Sant Cugat del Racó aquest espai es va pavimentar, i en el transcurs de les obres van sorgir diferents sepultures. Les restes òssies foren dipositades al cementiri.

Informació oral facilitada per Enric Suades Escaler.

Història

L'església de la Santa Creu del Mujal es trobava dins del terme del castell del Mujal. El lloc del Mujal apareix documentat l'any 938, el castell del Mujal el 1118 i l'església s'esmenta el 1239 com a Santa Creu de Modiallo, i és citada com a parròquia l'any 1312. El mas Solà, situat a pocs metres de l'església, apareix citat l'any 1313 amb la denominació de Zagrera (Sagrera). Això indica bastant clarament que en aquests primers anys al voltant del temple hi va sorgir una sagrera, però no en coneixem més notícies concretes.

L'edifici d'estil romànic tardà (segle XIII) va ser reformat als segles XIV-XV, quan s'hi van afegir les dues capelles laterals i la coberta amb voltes d'aresta. El 1403 la parròquia del Mujal va passar a exercir jurisdicció sobre Sant Genís de la Masadella. L'any 1567, segons es dedueix d'una gran inscripció en una llinda, es devia construir l'edifici de la rectoria, adossada a l'església.

L'església de Santa Creu del Mujal, a l'igual que la resta d'esglésies del municipi de Navàs, va pertànyer primer al bisbat d'Urgell, i durant el segle XVII, quan es va crear el bisbat de Solsona, va passar a aquest nou bisbat. Al segle XVII es va allargar el braç nord del creuer i s'hi va bastir un retaule barroc que no s'ha conservat. La capella de migdia es va acabar el 1658. En aquesta època a l'altar major s'hi va construir el retaule barroc que inclou la representació de les tres virtuts teològiques: Fe, l'Esperança i Caritat.

El 1854 es va construir el campanar (tal com indica una inscripció) i es va ampliar la nau. El 1908 es va fer un nou paviment de ciment texturat amb corró, tot imitant grans lloses. La parròquia del Mujal incloïa el nucli urbà de Navàs. Al llarg del segle XIX aquest poble relativament jove va experimentar un fort creixement gràcies a la industrialització, i el 1897 es construï l'església de Navàs. En un principi era sufragània de la del Mujal, però el 1909 es van canviar els termes i la del Mujal va passar a dependre de la parròquia de Navàs.

Durant la Guerra Civil de 1936 es va cremar l'altar barroc ubicat a la capella del Roser i en va quedar parcialment afectat l'altar major. En la postguerra es van fer treballs de reparació a l'església. Ja a la dècada de 1950, l'aleshores rector mossèn Jaume Freixa, va impulsar diverses reformes. Va fer l'obertura que abans hem esmentat al retaule major i, a la part inferior, hi va encastar l'actual altar. L'ora la va fer el paleta Celestí Vidal. També es van reconstruir algunes parts interiors, com els confessionaris. A la segona meitat del segle XX es va obrir una porta que dona accés al baptisteri i a la rectoria.

Bibliografia

BADIA, J.M. (1988). "Navàs". *Història del Bages*, Volum II. Edicions Parcir. Manresa, p. 155- 182

BADIA, J.M. (1997). *Història de l'Església de Navàs. I - de la primera església a la Guerra Civil (1897-1939)*. Parròquia de Navàs 100 anys 1897-1997. Navàs, p. 16-17.

CAIXAL, ÀLVAR; VILAMALA, Imma i altres (2018). *Pla Especial Urbanístic de protecció del patrimoni i catàleg de béns arquitectònics, històrics i ambientals de Navàs (Bages)*. Ajuntament de Navàs. Fitxa 02.01.EA

BENET, A. (1984). "Santa Creu del Mujal". *Catalunya Romànica*. El Bages. Volum XI. Fundació Enciclopèdia Catalana. Barcelona, 348.

JUNYENT, F.; MAZCUÑAN, A. (1984). "Santa Creu del Mujal", *Catalunya Romànica*. El Bages. Volum XI. Fundació Enciclopèdia Catalana. Barcelona, 1984, p. 349.

PIÑERO, J. (1994). Inventari del Patrimoni Arquitectònic i Històric de Navàs. Ajuntament de Navàs. Fitxa R. 12.

VILÀ, Ll. (1973). "Santa Creu d'El Mojal". *Full Diocesà*, núm. 1409, Vic-Solsona, 7 d'octubre de 1973.

